

Kanadské volby 2006

25.dubna 2006 Roman Chytilék

Lednové kanadské volby osvědčily, jak dynamickým systémem kanadská politická obec je. Liberálové (LP) dosavadního premiéra Paula Martina si v nich oproti volbám z roku 2004 pohoršili zhruba o 6 % hlasů voličů, konzervativci (CP), vedení albertským politikem Stephenem Harperem, si naopak o stejné množství procent hlasů polepšili.

Tato relativně malá změna učinila z CP nejsilnější parlamentní stranu a Harper se v únoru stal 22. kanadským premiérem. Bude stát v čele menšinové vlády, disponující pouhými 124 mandáty ve 308mi členném parlamentu. Volební systém relativní většiny se k CP totiž zachoval relativně macešsky a za 36 % hlasů voličů je vybavil pouze 38 % mandátů (pro srovnání: v loňských britských volbách stačilo labouristům 35 % hlasů k zisku pohodlné většiny 55 % mandátů).

Volební boj. Periferie centra a centra periferií

O co méně se v minulosti střet v kanadské politice vedl o ideologie, o to větší roli v něm hrála geografie. LP již od 70. let 19. století, kdy se při výstavbě kanadské železnice spojila s bankéři a velkopřemyslníky, představuje pragmatickou středovou stranu. Její volební apel byl a je nejsilnější v „centru centra“ - kanadských metropolích Torontu, Ottawě a Montrealu. Vyhlídky LP zde od 70. let 20. st. ještě více posílila proaktivní státní politika multikulturalismu, umožňující získávat i hlasy přistěhovalců.

Kanadští konzervativci paradoxně historicky vystupovali jako strana anti-establishmentu a politických reform (odtud dlouho používaný název „Pokroková konzervativní strana“). Jejich voliči se tradičně rekrutovali z „periferií periferií“, zejména politicky podrepresentovaných (avšak zároveň ekonomicky velmi produktivních) rurálních oblastí západní Kanady. Skutečný volební boj mezi konzervativci a liberály se tak odehrával v „periferiích centra“ (na ontarijském a quebeckém venkově) a v „centrech periferií“ (např. Vancouveru, Winnipegu, Edmontonu). I v letošních volbách byl klíčem k úspěchu CP spektakulární výsledek v zemědělském Ontariu a velmi dobré skóre v Quebecu.

Vleký problém LP s tzv. „sponzorským skandálem“ (velmi nehospodárným přeléváním části federálního rozpočtu spřáteleným firmám v rámci nejrůznějších osvětových a PR kampaní), který od roku 2003 dominoval kanadskému politickému provozu, přesvědčil část voličů o tom, že liberály, příliš srostlé se státem, je potřeba odvolat a dát šanci jiné alternativě. LP tentokrát se svou obvyklou strategií vůči CP - zdůrazňováním její radikálnosti v prosazování hodnot, které nemají v Kanadě tradici - neuspěla.

Do volebního výsledku již dlouho promlouvají i třetí strany - Nová demokratická strana (NDP), která je aktuálně stranou nové levice (antiamerikanismus, sociální liberalismus, politické reformy) a Quebecký blok (BQ) s agendou speciálních požadavků pro převážně frankofonní provincii. Právě u těchto subjektů bude muset Harper hledat podporu pro svůj politický program, což rozhodně není

nesplnitelný úkol.

Harper, čistá vláda a sociální konzervatismus

Do kanadské politiky začínají s Harperovým příchodem výrazněji promlouvat hodnoty kanadského Západu - preference individuálních práv nad skupinovými, důraz na morální otázky, odpor k přerozdělování, snaha o úzkou ekonomickou i politickou spolupráci s USA. Prvním zákonem, který premiér předložil parlamentu, je ovšem splněný slib voličům - *Zákon o čisté vládě (Accountability Act)* - pozměňující dosavadní legislativu v oblasti sponzorování politických stran, lobbování, vládních zakázek, jmenování vládních úředníků a práva na informace. Bude zajímavé sledovat, jak bude Harper čelit nepřízni kanadských intelektuálních elit a státní správy, která kanadské konzervativní premiéry s reformistickou agendou provází od dob Harperova slavného předchůdce Johna Diefenbakerera (premiéra v letech 1957-1963).

Stephen Harper